

Дудкевич Василь Ілліч

Євроінтеграційні практики України: специфіка політико-нормативного регулювання

УДК 327.323

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-3.8>

Дудкевич Василь Ілліч
аспірант кафедри політичних
інститутів і процесів
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57,
Івано-Франківськ, Україна

Набуття Україною статусу асоційованого та в перспективі повноправного члена Європейського Союзу потребує, з одного боку, створення ефективної нормативно-правової бази співробітництва України та Європейського Союзу, а з іншого – інтенсифікації процесу формування відповідних внутрішніх передумов шляхом проведення системних реформ в усіх сферах суспільного життя, утілення ефективної моделі забезпечення національної безпеки, зміцнення демократичних інституцій.

Метою статті визначено дослідження специфіки реалізації євроінтеграційних практик України на основі аналізу нормативно-правового складника моделі співпраці України та Європейського Союзу. Мету розкрито через виконання низки завдань: характеристика основних етапів розвитку євроінтеграційних практик України, визначення досягнень і ризиків на кожному з них, аналіз сучасних проблем реалізації євроінтеграційних практик України. Для досягнення окресленої мети було застосовано систему методів, зокрема нормативного, структурно-функціонального, компаративного, соціологічного, статистичного тощо.

Запропоновано періодизацію формування та реалізації євроінтеграційних практик України на основі аналізу політико-нормативного складника відносин між Україною та ЄС: етап визначення пріоритетів (1991–1998 рр.), етап співпраці та партнерства (1998–2014 рр.), етап асоціації та інтеграції (2014 р.). Особливістю підготовчого етапу визначено активний процес налагодження взаємовідносин з ЄС, початок формування сталої нормативної бази взаємовідносин Україна – ЄС під час збереження інтересів впливових еліт щодо збереження статусу-кво.

Дослідження другого етапу продемонструвало інтенсифікацію процесів унормування співпраці Україна – ЄС, адаптації українського законодавства до європейських стандартів, залучування переговорів щодо створення умов для інтеграції ринку України у спільний ринок ЄС. Водночас серед проблемних аспектів періоду виділено, з одного боку, декларативність реформ, відставання у приведенні нормативної бази до європейських стандартів, низьку ефективність інституціональних структур, з іншого – занадто об'ємний для оговореного терміну виконання в три роки перелік зобов'язань, покладених на Україну згідно з Планом дій, неготовність усередині ЄС до більш поглибленої співпраці.

Акцентується на здобутках сучасного етапу асоціації та інтеграції, що підтверджується результатами звіту як уряду, так і громадськості. Водночас сформульовано низку ризиків: корупція, неефективна політика інформування населення про євроінтеграцію, відсутність консенсусу в політикумі та соціально-економічні проблеми, російська гібридна агресія, спалах світової пандемії, посилення відцентрових процесів усередині ЄС.

Ключові слова: політика євроінтеграції, євроінтеграційні практики, Європейський Союз.

Вступ. Євроінтеграційні процеси та членство України в Європейському Союзі є основним інструментом реалізації національних інтересів, розбудови правової та демократичної держави, зміцнення вже наявних і впровадження нових механізмів функціонування громадянського суспільства в Україні відповідно до європейського зразка. Набуття Україною статусу асоційованого та в перспективі повноправного члена Європейського Союзу визначено стратегічною метою для нашої держави. Зрозуміло, що досягнення таких цілей потребує, з одного боку, створення ефективної нормативно-правової бази співпраці України та Європейського Союзу, а з іншого – інтенсифікації процесу формування відповідних внутрішніх передумов шляхом проведення системних реформ в усіх сферах суспільного життя, утілення ефективної моделі забезпечення національної безпеки, зміцнення демократичних інституцій.

Мета та завдання. Дослідити специфіку розвитку євроінтеграційних практик України на основі аналізу нормативно-правової моделі співпраці України та Європейського Союзу. Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких завдань: характеристика основних етапів розвитку євроінтеграційних практик України, визначення досягнень і ризиків на кожному з них, аналіз сучасних проблем реалізації євроінтеграційних практик України.

Методи дослідження. Для досягнення окресленої мети було застосовано систему методів, зокрема нормативного, структурно-функціонального, компаративного, соціологічного, статистичного тощо.

Результати. Євроінтеграційні практики України – це організована згідно з конкретним планом робота державної влади щодо впровадження європейських стандартів в усі сфери суспільного життя через процес створення нормативно-право-

вої бази інтеграції, формування відповідних структур реалізації політико-правових рішень із метою набуття членства в ЄС.

Досліджуючи специфіку реалізації євроінтеграційних практик України, пропонуємо виділити умовно декілька етапів на основі аналізу політико-нормативного складника відносин між Україною та ЄС: етап визначення пріоритетів (1991–1998 рр.), етап співпраці та партнерства (1998–2014 рр.), етап асоціації та інтеграції (2014 р.).

Після розпаду СРСР та здобуття у 1991 р. Україною державної незалежності наявність усталених економічних зв'язків із колишніми республіками СРСР, з одного боку, та водночас перебування країни в зоні нейтрального спостереження країн Європейського Союзу – з іншого, зумовили вибір багатовекторності зовнішньополітичного поступу з метою забезпечення українського національного інтересу у всіх геополітичних процесах. Водночас парламент України постановою Верховної Ради «Про основні напрями зовнішньої політики України» визначив прагнення українського народу щодо набуття повноправного членства в Європейському Союзі.

Про розвиток європейського зовнішньополітичного вектора на першому етапі свідчили регулярні зустрічі «Україна – Трійка ЄС» на рівні міністрів закордонних справ (щодо стану розвитку відносин Україна – ЄС), відкриття представництва Комісії Європейських співтовариств (жовтень 1993 р.) та України при Європейських співтовариствах (липень 1995 р.), засідання Спільного комітету Україна – ЄС, визнання за Україною статусу країни з перехідною економікою (червень 1996 р.).

Однак у перше десятиліття незалежності Україна була переважно в зоні нейтрального спостереження для ЄС. Відносини базувалися на туманній Угоді про партнерство та співпрацю між Україною та ЄС від 1998 р. (подібні угоди пропонувались усім пострадянським державам). Жодна країна-член ЄС на той час не розглядала Україну як пріоритет своїх геополітичних інтересів, зокрема, через географічну відстань і близькість останньої до Росії [12]. Цим було зумовлено довготривалість процесу підготовки та ратифікації угоди з 1994 р. по 1998 р.

Тобто перший окреслений період ознаменувався закладанням фундаменту для подальших дій влади щодо української євроінтеграції через визначення європейського вектора розвитку як стратегічного, активним процесом налагодження взаємовідносин з ЄС, ухваленням Угоди про партнерство як «дорожньої карти» взаємовідносин Україна – ЄС. На цьому етапі розпочався процес адаптації українського законодавства до законодавства ЄС через ухвалення низки указів і резолюцій відповідних державних органів. На момент ратифікації Угоди з приблизно 10 тисяч законодавчих актів України тільки близько

400 насправді відповідали європейським стандартам [12].

Водночас демонстрація суперечливої підтримки європейського курсу з боку політичних еліт, відсутність адекватних інституцій, здатних технічно здійснити положення Угоди, відтермінувала реалізацію інтеграційної перспективи. Наприклад, на кінець 1999 р. Україна не виконала 22 положення УПС і була занадто далекою від виконання вимог щодо вступу до СОТ, щоб перейти до створення зони вільної торгівлі з ЄС. Суперечливість цього періоду також була зумовлена знаходженням України в епіцентрі двох інтеграційних хвиль – європейської та євразійської, кардинально різних за цілями, умовами та природою [13].

Другий етап розвитку відносин з європейськими структурами характеризується інтенсифікацією процесів унормування положень Угоди про партнерство через ухвалення низки документів для реалізації євроінтеграційних практик. Наприклад, Указ Президента про затвердження Стратегії інтеграції України до ЄС від 11 червня 1998 р. визначав пріоритети діяльності органів виконавчої влади на період до 2007 р. Серед основних нормативних документів з боку ЄС, якими керувалась українська влада, стали положення Стратегії ЄС щодо України від 4 жовтня 1994 р., відповідних рішень Ради ЄС, декларацій та інше.

З метою розроблення конкретних практичних заходів щодо реалізації співпраці з ЄС, інституціоналізації та унормування розвитку відносин з європейськими структурами на всіх рівнях, цілеспрямованого формування в українському суспільстві стійкої проєвропейської більшості на основі Стратегії інтеграції України до ЄС було розроблено галузеві програми та затверджено національну Програму інтеграції України до ЄС (2000 р.). Організаційне забезпечення реалізації національної Програми Указом Президента України від 26 листопада 2001 р. було покладено на Уповноваженого України з питань європейської інтеграції. А вже у 2002 р. Президент України Л. Кучма визначав завданням найближчої перспективи не пізніше 2007 р. набуття Українською державою асоційованого статусу з Європейським Союзом. Однак відсутність реального прогресу в досягненні європейських стандартів державного управління ЄС за наявності чітко сформульованих вимог щодо бази нормативно-правових документів гальмували процес інтеграції, визначали «декларативність європеїзації» з боку української влади та призвели до визнання з боку ЄС необхідності розпочати консультації в більш довготривалому форматі.

Ситуація ускладнювалась відсутністю широкої підтримки ідеї європейської інтеграції на рівні ділової та адміністративно-політичної еліт України, небажанням останніх дотримуватися низки керівних принципів ЄС, низьким рівнем загальної обі-

знаності щодо питань інтеграції. Згідно з дослідженням UCEPS 2000 р., 74 % представників еліти, що ухвалює рішення, які брали участь в опитуванні, описували рівень інформації, що надається для підтримки курсу європейської інтеграції, як абсолютно неадекватний. Близько третини загального населення взагалі не мали інформації про європейські інтеграційні процеси [11]. До цього ж самі країни-члени ЄС не надавали Україні значної ролі в концепції європейської стратегії безпеки. Зокрема, згідно з положеннями європейської стратегії-2003, Україна розглядалася лише як частина певного кільця добре керованих демократій і країн із ринковою економікою на кордоні ЄС [12].

Зрушення у практичній площині євроінтеграційних практик України відбулись, з одного боку, після подій Помаранчевої революції, з іншого – отримали посилення в межах Європейської політики сусідства (ЄПС), ініційованої у 2004 р., а згодом трансформованої в механізм регіональної та секторальної диференціації через нездатність ЄПС забезпечити реалізацію політико-економічних інтересів ЄС у ширшому геополітичному контексті. Зокрема, ухвалення законів щодо вступу України до СОТ (2005–2006 рр.) сприяли інтенсифікації цього руху. Активізація роботи раніше створених євроінтеграційних структур України (Міністерство економіки і європейської інтеграції, парламентський комітет і Державний секретар із питань європейської інтеграції) посилювали контроль за процесом відповідності законодавства України нормативним стандартам ЄС.

Зазначимо, що наявність сумнівних наслідків процесу інтеграційного розширення ЄС в 2004 р. та складність процесу адаптації нових членів Союзу зумовили дискусії щодо втілення декількох концепцій «ЄПС» та «ЄПС+» (запровадження механізму «розширеної асоціації» для держав, які прагнуть набути членства в ЄС. Водночас жодна з них не передбачала визначення перспективи членства в ЄС), відтермінували обговорення можливості членства України на цьому етапі. Тому політика євроінтеграції України набула форми відносин – «тісна співпраця» – як проміжна фаза між чинною «політикою сусідства» та повноправним членством у ЄС і знайшла своє зображення в ухваленому у 2008 р. Плані дій «Україна – Європейський Союз» [1, с. 53].

Належне й ефективне виконання Плану дій було важливим у кількох аспектах. По-перше, рівнем виконання Плану дій вимірювався рівень реформування України та давав змогу робити комплексне спостереження глибини реформ у динаміці. По-друге, ефективність його виконання стала лакмусовим папірцем для європейської сторони стосовно реальної зацікавленості України в інтеграції до ЄС, готовності впроваджувати радикальні реформи, а не лише оперувати проєвропейською

риторикою. По-третє, рівень виконання Плану дій на момент завершення його терміну в лютому 2008 р. значною мірою визначав зміст майбутньої угоди та шанси України покласти в її основу щось більше, ніж угоду про вільну торгівлю [5, с. 17].

Позитивно оцінюючи виконання Плану дій Україна – ЄС, зазначаємо на цьому етапі визнання країни з ринковою економікою в межах антидемпінгового законодавства ЄС, підвищення рівня взаємодії України з ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки, укладення низки важливих угод у текстильній, енергетичній сферах, урегулювання кризових ситуацій, приєднання до Болонського процесу тощо.

Практичним інструментом відносин Україна – ЄС, який був розроблений сторонами на заміну Плану дій Україна – ЄС (втратив чинність у березні 2009 р.), став Порядок денний асоціації (ПДА). Ухвалення такого документа мало на меті підготовку умов і сприяння ефективній імплементації положень майбутньої Угоди про асоціацію. Схвалений Радою з питань співпраці між Україною та ЄС 16 червня 2009 р., він закріпив принципи спільної власності та спільної відповідальності за кінцевий результат, що передбачало глибше залучення саме Євросоюзу до процесів реформування України та поглиблення інтеграційних процесів між Україною та ЄС, на відміну від Плану дій Україна – ЄС, який українська сторона здебільшого виконувала самотужки [2]. У 2014 р. в умовах російської агресії Порядок денний асоціації було значним чином оновлено відповідно до рекомендацій Європейської служби зовнішніх дій і його було визнано основним політичним інструментом реалізації та моніторингу Угоди про асоціацію.

Зазначимо, що історія переговорів щодо нового базового договору між Україною та ЄС на заміну Угоди про партнерство та співпрацю бере початок у березні 2007 р. Офіційну заяву про завершення переговорів щодо Угоди про асоціацію лідери України та ЄС оголосили у грудні 2011 р., а наміри щодо парафування угоди було втілено наприкінці березня 2012 р. Водночас відносини між Україною та ЄС вже входили в період політичної стагнації і кризи, відбувалось поступове згортання євроінтеграційного курсу. Декларації про пріоритетність європейського напрямку та офіційне закріплення цієї ідеї в Законі «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» (2010 р.) супроводжувалися монополізацією влади в Україні, посиленням авторитарних тенденцій [3, с. 8]. Нарешті відмова української влади від укладення Угоди про асоціацію з ЄС поряд з активним просуванням ідеї участі у проєкті Митного союзу з РФ, Казахстаном і Білоруссю стала приводом до масових протестів у центрі Києва, а згодом призвела до революційних подій і введення російських військ на територію України.

Так умовно хронологічно відбулося завершення другого періоду втілення євроінтеграційних практик України. Цей етап ознаменувався закладенням основоположної бази для набуття членства в ЄС, адаптацією законодавства до європейських стандартів і вимог згідно з ухваленими стратегіями, планами дій, започаткуванням переговорів щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, створенням умов для інтеграції ринку України у спільний ринок ЄС. Серед рутинних моментів, які уповільнювали темпи, стала імплементація сотень європейських нормативних актів для узгодження та приведення державного сектору, політики та економіки України до стандартів ЄС. Інституційний складник забезпечення євроінтеграційного курсу, тобто наявності ефективної системи органів із питань європейської інтеграції, як основна умова для забезпечення успішності процесу загалом виявився низько ефективним. Це знайшло свій прояв у відсутності координованості повноважень і завдань, їхньому дублюванню або неефективному делегуванню з боку різних відомств, дефіциті комунікації, браку публічної активності з тематики європейської інтеграції тощо.

Початок сучасного етапу (2014 р.) став переломним у виборі України між євразійським і європейським векторами розвитку держави на користь останнього, де відбулось усвідомлення природності європейського шляху для України як засобу збереження національної державності у протистоянні агресивному російському впливу [10]. Досліджувана динаміка ставлення громадян України до ЄС продемонструвала логічність і послідовність вибору європейського вектору з боку українського суспільства. Зокрема, дослідження Центру Разумкова, починаючи з 2002 р., фіксували переважання кількості прихильників євроінтеграції над її противникам, поступове зменшення цінителів євразійської інтеграції. Якщо протягом довоєнних років (2011–2013 рр.) така частка становила близько третини респондентів, то в наступні роки частка симпатиків Євразійського економічного союзу (колишнього Митного союзу країн СНД) впала – у 2015р. до 15,9 %, а в 2017 р. вже знизилася до 7,8 %. Відповідно, у цей період зростала частка прихильників євроінтеграційного шляху. А в грудні 2017 р. їхня кількість становила вже майже 60 % українських громадян [13].

На цьому етапі модель співпраці та партнерства України та ЄС було трансформовано в модель асоціації та інтеграції. Цього разу ратифікація документа всіма країнами-членами Євросоюзу тривала три роки й набула чинності 1 вересня 2017 р. Варто наголосити, що цей процес відбувався з певними труднощами. Наприклад, за результатами консультативного референдуму 6 квітня 2016 р. в Нідерландах 61 % виборців виступило проти ратифікації Угоди (до

речі, ініціатива була озвучена євроскептиками країни під російським зовнішнім впливом) [6].

Для подолання кризи ратифікаційного процесу у грудні 2016 р. Євросоюз ухвалив окремий додаток до Угоди про асоціацію з Україною, згідно з яким асоціація не пов'язується з перспективою членства України в ЄС, з наданням Україні гарантій колективної безпеки та військової допомоги та зобов'язаннями ЄС щодо фінансової підтримки України. Насправді в самому документі йдеться про перспективу членства та не йдеться, але зазначається, що відхід від боротьби з корупцією з боку України, зневага до демократії, свобод людини або верховенства права можуть стати причиною для призупинення асоціації.

Отже, спроба посилення російського впливу через організацію такого плебісциту в Нідерландах продемонструвала пріоритетність збереження європейської ідентичності. Водночас вона окреслила огріхи консенсусного механізму ухвалення рішень, акцентувала на розбіжностях у позиціях країн-членів ЄС, що спричинені внутрішньополітичною кон'юнктурою, геополітичними орієнтаціями, зовнішніми впливами тощо.

Складнощі процесу ратифікації угоди з Україною зобразили наявне в європейському суспільстві суперечливе ставлення до проблеми майбутнього членства України. Зокрема, приватно значна кількість європолітиків належить до скептично налаштованої та розчарованої групи, в якій існує консенсус щодо неспроможності України здійснити швидке реформування через кон'юнктурність влади щодо виконання приписів західної політики [11].

Водночас на рівні громадян ЄС спостерігаються більш позитивні настрої. Наприклад, опитування громадської думки, проведене у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством "Kantar Profiles Division" із 22 по 29 вересня 2020 р. засвідчило підтримку України в ЄС із боку більшості респондентів (55 %). Поточне опитування продемонструвало, як і у 2015 р., найбільшою перешкодою для членства України в ЄС є корупція – 43,1 % (37,5 % – у 2015 р.) [10, с. 6].

На сучасному етапі рівень реалізації Угоди демонструє істотний прогрес. За даними моніторингового звіту, який підготував аналітичний центр «Український центр європейської політики», ступінь виконання угоди становить 41,6 %. Ця цифра майже збігається з результатами Урядового звіту, який презентували в лютому 2020 року (у ньому йшлося про виконання 42 % Угоди). Водночас зазначимо, що до 2025 року Україна має імплементувати близько 350 актів європейського законодавства [9].

Серед здобутків сучасного етапу реалізації євроінтеграційних практик виділяємо широкий спектр допомоги з боку європейських структур:

програма ЄС «Спеціальний захід для України», Програма підтримки приватного сектору України (EU “SURE” Program), Програма EU SURE – EU Support to Ukraine to Re-launch the Economy (Підтримка від ЄС Україні для відновлення її економіки), асоційована участь у Рамковій програмі ЄС з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020», програма «Креативна Європа» [8, с. 24–25].

Аналізуючи просування та здобутки євроінтеграції, багато вчених виділяє низку внутрішніх і зовнішніх проблем. Основною внутрішньою проблемою, яка перешкоджатиме євроінтеграційному курсу України, експерти вважають насамперед неефективність системи державного управління – недостатній рівень компетенції держслужбовців, надмірну бюрократичність, не реформованість і корумпованість системи державного управління. Значним чином коригуватимуть процес реалізації євроінтеграційних практик ситуація на Донбасі (зокрема, нинішній збройний конфлікт, так і громадські настрої), високий рівень корупції в українському суспільстві, неефективна політика інформування населення про євроінтеграцію, відсутність консенсусу в політикумі та соціально-економічні проблеми. Саме з подоланням останніх пов'язане сприйняття євроінтеграційного курсу та визначення рівня його ефективності у свідомості українців [7, с. 3–4].

Серед несприятливих геополітичних тенденцій євроінтеграційної політики наголошують на відцентрових процесах усередині ЄС (тяжіння до сепаратизму, автономізації, замикання в національних межах, поширення євроскептичних настроїв), російській гібридній агресії, спалаху світової пандемії. Небезпечною загрозою для ЄС залишається перманентність спалахів тероризму. Міграційна криза позначилася на політиці мультикультуралізму, вплинула на процес формування загальноєвропейської ідентичності. Масштабне розширення кола країн-учасниць ЄС (2004–2013 рр.) спричинило тривале «внутрішнє навантаження» на соціально-економічну, фінансову систему, загострило конфлікти і проблеми з «новими» членами ЄС [4, с. 8].

Незважаючи на побоювання українських єврооптимістів щодо ревізії державної політики на європейському напрямі, спадкоємність і сталість євроінтеграційного курсу України зберігається. Про це свідчать урядові звіти про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2019 та 2020 рр., де євроінтеграція визначається наскрізним завданням реформування країни з метою досягнення Копенгагенських критеріїв, членства в ЄС, адаптації торговельної частини Угоди до сучасних економічних реалій, перспективи членства в ЄС. Однак, на думку Центру Разумкова, Угода, узгоджена ще у 2011 р., уже не відповідає реаліям і потенціалу

відносин Україна – ЄС, і наголошують на актуальності іншого порядку денного, який пов'язаний із комплексним оновленням цього документа з метою активного входження України до ЄС. А рушійною силою процесу оновлення угоди, на думку В. Зеленського, може стати укладення угоди з ЄС про «промисловий безвіз» як ключове завдання на наступні два роки [7; 4].

Висновки. Аналіз основних етапів координації євроінтеграційної політики дав змогу виділити низку загальних і специфічних рис, досягнень і проблемних сфер реалізації євроінтеграційних практик України. Підготовчий етап ознаменувався закладанням фундаменту для втілення європейського вектора розвитку як стратегічного, активним процесом налагодження взаємовідносин з ЄС, початком формування сталої нормативної бази взаємовідносин Україна – ЄС. Водночас він продемонстрував політичну фрагментацію, дискретність функцій і повноважень органів влади, наявність впливових інтересів еліт, зацікавлених у збереженні статус-кво.

Другий етап характеризувався інтенсифікацією процесів унормування основоположної бази для набуття членства в ЄС, адаптації законодавства до європейських стандартів, започаткуванням переговорів щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, створенням умов для інтеграції ринку України у спільний ринок ЄС. Однак серед проблемних аспектів євроінтеграційних практик України періоду співпраці та партнерства виділяємо, з одного боку, повільні темпи української влади переходу від декларацій до реального втілення реформ, відставання у відповідності нормативної бази до європейських стандартів, формування низькоефективних інституціональних структур, ухвалення ними несвоєчасних рішень, відсутність спадкоємності ухвалених програмних дій, з іншого – занадто об'ємний для оговореного терміну виконання в три роки перелік зобов'язань, покладених на Україну згідно з Планом дій, неготовність усередині ЄС до більш поглибленої співпраці.

На сучасному етапі асоціації та інтеграції відбувається подальший розвиток євроінтеграційного вектора, який характеризується значними здобутками, що підтверджується результатами урядових звітів і звітів громадськості. Викликами ефективного виконання Угоди для України залишаються, з одного боку, подолання внутрішніх проблем (неефективність системи державного управління, корупція, неефективна політика інформування населення про євроінтеграцію, відсутність консенсусу в політикумі та соціально-економічні проблеми тощо), з іншого – російська гібридна агресія, спалах світової пандемії, проблеми поширення євроскептичних настроїв, посилення відцентрових процесів усередині ЄС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артьомов І.В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції : навч. посібник: У 2-х кн. Ужгород : Ліра. 2008. Кн. 1. 332 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір». Вип. 11).
2. Беззуб І.О. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції. *Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ*. 2015. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350%20%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B0%2012 (дата звернення: 12.04.2021).
3. Євроінтеграція України: досвід сусідів та перспективи об'єднання суспільства. Київ : Фонд «Демократичні ініціативи імені І. Кучеріва», 2014. 50 с.
4. Інтеграція до ЄС: стан, особливості, виклики. *Центр Разумкова*. 2021. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf (дата звернення: 13.05.2021).
5. Малик Я., Парилляк О. *Плани дій Україна – ЄС як інструменти забезпечення європейської інтеграції*: зб. наук. пр. 2015. Вип. 42 «Ефективність державного управління». С. 13–20.
6. Розгромне голосування в Нідерландах: чи провалиться ЄС? *DW*. 2016. URL: <https://www.dw.com/uk/> (дата звернення: 14.12.2020).
7. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики. *Центр Разумкова*. 2020. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf (дата звернення: 13.05.2020).
8. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементація. Київ : Лабораторія законодавчих ініціатив, 2015. 53 с.
9. Угоді 5 років. Що зробила Україна? Дослідження. *Український центр європейської політики*. 2020. URL: <http://ucep.org.ua/category/doslidzhennya> (дата звернення: 12.05.2021).
10. Як сприймають Україну в країнах ЄС? Кейси Німеччини, Франції, Італії, Польщі. Київ : Центр «Нова Європа». 2020. 44 с.
11. The EU and Ukraine: Taking a Breath. *Carnegie Europe*. 2018. URL: <https://carnegieendowment.org/2018/02/27/eu-and-ukraine-taking-breath-pub-75648> (дата звернення: 21.04.2020).
12. Why Does Ukraine matter to the EU? *Carnegie Europe*. 2013. URL: <https://carnegieeurope.eu/2013/04/16/why-does-ukraine-matter-to-eu-pub-51522> дата доступу 21.04.2020 (дата звернення: 21.04.2020).
13. Yakymenko Y., Pashkov M. Ukraine on the path to the EU: citizens' opinions and hopes. *TEPSA*. 2018. URL: <http://www.tepsa.eu/23326-2/> (дата звернення: 12.05.2020).

REFERENCES:

1. Artomov I.V. (2008) *Ukrainskyi vymir yevropeiskoi ta yevroatlantychnoi intehratsii* [Ukrainian dimension of European and Euro-Atlantic integration]: Navchalnyi posibnyk: U 2-kh kn. Uzhhorod: Lira. Kn. 1. 332 p. (Seriiia «Ievrointehratsiia: ukrainskyi vymir». Vyp. 11) [in Ukrainian].

2. Bezzub I. (2015) *Suchasnyi stan i perspektyvy ukrainskoi yevrointehratsii* [Current state and prospects of Ukrainian European integration]. *Tsentr doslidzhen sotsialnykh komunikatsii NBUV*. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350%20%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B0%2012 [in Ukrainian].
3. *Ievrointehratsiia Ukrainy: dosvid susidiv ta perspektyvy obiednannia suspilstva* [European integration of Ukraine: the experience of neighbors and prospects for unification of society.]. Kyiv: Fond «Demokratychni initsiatyvy imeni I.Kucheriva». 2014. 50 p. [in Ukrainian].
4. Malyk Y., Paryliak O. (2015) *Plany dii Ukraina- YeS yak instrumenty zabezpechennia yevropeiskoi intehratsii* [EU-Ukraine Action Plans as Tools for Ensuring European Integration]. *Zbirnyk naukovykh prats, no 42 «Efektivnist derzhavnoho upravlinnia»*, pp. 13-20. [in Ukrainian].
5. *Intehratsiia do YeS: stan, osoblyvosti, vyklyky* (2021) [EU integration: status, features, challenges]. *Tsentr Razumkova*. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf [in Ukrainian].
6. *Rozghromne holosuvannia v Niderlandakh: chy provalytsia YeS?* (2016) [The crushing vote in the Netherlands: will the EU fail?] *DW*. URL: <https://www.dw.com/uk/> [in Ukrainian].
7. *Sektoralna intehratsiia Ukrainy do YeS: peredumovy, perspektyvy, vyklyky* (2020) [Sectoral integration of Ukraine into the EU: preconditions, prospects, challenges.]. *Tsentr Razumkova*. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf [in Ukrainian].
8. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS: zmist ta implementatsiia* (2015) [Association Agreement between Ukraine and the EU: content and implementation.]. Kyiv: *Laboratoriia zakonodavchykh initsiatyv*. 53 p. [in Ukrainian].
9. *Uhodi 5 rokov. Shcho zrobyla Ukraina? Doslidzhennia* (2020) [The agreement is 5 years. What has Ukraine done? Research]. *Ukrainskyi tsentr yevropeiskoi polityky*. URL: <http://ucep.org.ua/category/doslidzhennya> [in Ukrainian].
10. *Iak spryimaiut Ukrainu v krainakh YeS? Keisy Nimechchyny, Frantsii, Italii, Polshchi* (2020) [How is Ukraine perceived in EU countries? Germany, France, Italy, Poland cases.]. Kyiv: *Tsentr «Nova Yevropa»*. 44 p. [in Ukrainian].
11. *The EU and Ukraine: Taking a Breath* (2018). *Carnegie Europe*. URL: <https://carnegieendowment.org/2018/02/27/eu-and-ukraine-taking-breath-pub-75648> [in English].
12. *Why Does Ukraine matter to the EU?* (2013) *Carnegie Europe*. URL: <https://carnegieeurope.eu/2013/04/16/why-does-ukraine-matter-to-eu-pub-51522> [in English].
13. *Yakymenko Y., Pashkov M. (2018) Ukraine on the path to the EU: citizens opinions and hopes. TEP SA*. URL: <http://www.tepsa.eu/23326-2/> [in English].

European integration practices of Ukraine: specifics of political and regulatory regulation

Dudkevych Vasyl Illich

Postgraduate Student at the Department
of Political Institutions and Processes
Vasyl Stefanyk Precarpathian
National University
Shevchenko str., 57,
Ivano-Frankivsk, Ukraine

Ukraine's acquisition of the associate status and in the future full member of the European Union requires, on the one hand, the creation of an effective legal framework for cooperation between Ukraine and the European Union, and on the other – intensification of forming appropriate internal preconditions by implementing systemic reforms, an effective model for ensuring national security, strengthening democratic institutions.

The research problem for this article is to determine the specifics of the European integration practices implementation of Ukraine based on the analysis of the regulatory component of the cooperation model between Ukraine and the European Union. The purpose is revealed with the help of the following tasks: to describe the main stages of European integration practices of Ukraine, to identify achievements and risks in each stage, to analyze current aspects of European integration practices of Ukraine implementation.

The paper proposes periodization of the formation and implementation of Ukraine's European integration practices based on the analysis of the political and regulatory component in relations between Ukraine and the EU: the stage of setting priorities (1991–1998), the stage of cooperation and partnership (1998–2014), the stage of association and integration (2014). The peculiarity of the preparatory stage is defined as the active process of establishing relations with the EU, the beginning of the stable regulatory framework for Ukraine-EU relations formation while maintaining the influential elites' interests to preserve the status quo. The study of the second stage showed the intensification of the standardization processes in Ukraine-EU cooperation, Ukrainian legislation adaptation to European standards, and the negotiations start on creating conditions for the integration of the Ukrainian market into the EU common market. At the same time, the problematic aspects of that period include, on the one hand, declarative reforms, lagging behind in adapting the regulatory framework to European standards, low efficiency of institutional structures, and, on the other hand, too much volume of commitments of the Action Plan, unpreparedness within the EU for deeper cooperation.

The paper emphasis on the achievements of the association and integration stage, which is confirmed by the results in the report of both the government and the public. At the same time, a number of risks were formulated: corruption, ineffective policy of informing the population about European integration, lack of consensus in politics and socio-economic problems, Russian hybrid aggression, outbreak of a global pandemic, intensification of centrifugal processes within the EU.

Key words: European integration, European integration practices, European Union.